

СУСПІЛЬСТВО ЗНАНЬ

Поняття *суспільство знань* (англ. *knowledge society*) означає певний етап розвитку постіндустріального суспільства, провідними характеристиками якого є: 1) перетворення знань на ключовий компонент будь-якої сфери життя суспільства, в тому числі і економіки; 2) перетворення знань на головний продукт діяльності (як суспільної, так і економічної) і головну її сировину.

Поняття *суспільство знань* є похідним від іншого – *економіка знань* (англ. *knowledge economy* або *knowledge-based economy*), що означає використання знань у сфері економіки з метою отримання вигоди. Дане поняття було вперше використане видатним економістом та теоретиком менеджменту П. Друкером в його книзі “*The Age of Discontinuity*” (1992 р.). З кінця 90-х рр. ХХ ст. поняття стало використовуватись з метою пояснення специфіки впливу наукоємких високотехнологічних виробництв, сфери віртуальних послуг та освіти на розвиток національної економіки.

Знання у *суспільстві знань* набувають таких ознак: 1) їм притаманний людський вимір, вони створюються й розвиваються людьми і пов’язані з тим, що роблять і думають люди; 2) знання, що креативно виробляються людьми, є товаром, який може купуватися, зберігатися, розповсюджуватися, продаватися, бути предметом обміну. Але це товар, який постійно змінюється та збагачується; 3) нові глобальні знання змінюють конфігурацію геополітичних сфер впливу у світі. З’являються нові альянси, що групуються з метою вироблення та володіння глобальними знаннями (наприклад, 45 країн — учасниць Болонського процесу, Євросоюз тощо); 4) знання вже неможливо визначити в термінах класичних дисциплін, вони стають більш комплексними, проблемно-орієнтованими та міждисциплінарними; 5) знання є одночасно індивідуальними і колективними. При цьому інформаційно-комунікаційні технології дозволяють, долаючи кордони, створити єдиний віртуальний простір для взаємодії груп дослідників із різних куточків світу, поєднаних між собою спільною метою; 6) знання набувають синергетичного характеру. Колективний розум, що формується в результаті такої діяльності, не є простою сумою індивідуальних інтелектуальних внесків окремих дослідників; 7) процес утворення і розповсюдження нових знань має

мережевий характер. Традиційні піраміди та вертикалі влади принципово не властиві новому типу суспільства. Головними його елементами є вузли (окремі люди, групи людей, установи та організації) і гілки, які втілюють зв'язки між вузлами й розвиваються природно і довільно.

Суспільство знань вносить якісні зміни в методологію та зміст сучасної освіти. У контексті цих перетворень освіта набуває таких вимірів: 1) неперервний характер освіти, тобто перетворення її на освіту через усе життя; 2) студенти та учні набувають нового статусу *громадян суспільства знань*, який передбачає наднаціональний підхід до етнічних, конфесійних та інших відмінностей людей, глобальну людську етику, толерантність, солідарність, людську гідність та ін.; 3) *суспільство знань* змінює місію, роль і поле діяльності як навчальних закладів, так і викладачів. Дуже важливого значення знову набуває фундаменталізація знань; 4) змінюється система взаємовідносин між тими, хто навчає, і тими, хто навчається. Викладач, залишаючись головною дійовою особою, набуває ролі «навігатора», інтерпретатора нових знань для тих, хто навчається, формуючи їхні індивідуальні освітні траєкторії. Педагогічна складова та підготовка викладачів за новою креативною моделлю, замість репродуктивної, стає центральною проблемою освітньої політики.

Поняття *суспільство знань* увійшло в українську педагогічну науку на початку ХХІ ст. в контексті розробки нової парадигми розвитку освіти.

А. Сбруєва

Бібліографія:

Згуровський М. Шлях до інформаційного суспільства – від Женеви до Тунису // Дзеркало тижня.– № 34 (265), 2005.

Knowledge society. [http:// en.wikipedia.org/wiki/knowledge_society](http://en.wikipedia.org/wiki/knowledge_society)